

המוסד לביטוח לאומי - מנהל הגמלאות
אגף נפגעי עבודה

פרטי החוזר:

תאריך: 22.10.2019

חוזר מס': 99/2019

כותב החוזר: שלמה יצחק

שם החוזר: עדכונים למבחן התביעות בדמי תאונה

נושא: ריענון ופרשנויות חדשות לעניין הגדרת "תאונה" וגורם חיצוני, מבחן כפל תשלום, בדיקת ימי מחלה לחבר "קיבוץ

מתחדש" ותשלום דמי תאונה בעת שהות בחו"ל

תאריך תחולה: מועד הפצת החוזר

תכני החוזר:

- 2 .....פתח דבר.
- 3 .....הגדרת תאונה- ריענון.
- 4 .....הגדרת גורם חיצוני – הרחבת הפרשנות.
- 5 .....מבחן כפל גמלאות.
- 6 .....זכאות לימי מחלה לקיבוץ מתחדש.
- 6 .....תשלום דמי תאונה בעד פרק הזמן שהמבוטח נמצא בישראל.
- 7 .....רשימת תפוצה.

חוזר זה מרכז מספר שינויים שחלו באופן בחינת הזכאות לדמי תאונה, וכך מרענן את התנאים הבסיסיים הנדרשים לאישור הזכאות.

א. הדגשים וריענון לקביעת זכאות לדמי תאונה

סעיף 150 לחוק מגדיר תאונה כ"אירוע פתאומי, שבו גורם חיצוני מביא לחבלה פיזית וכתוצאה ממנה לאובדן כושר התפקוד". אישור זכאות לדמי תאונה, לפי סעיף 150 מותנה בקיום כל 4 התנאים הבאים:

1. **קיום אירוע פתאומי** - אירוע שניתן לאתר בזמן ובמקום, גם בחלוף זמן מהאירוע.
2. **קיום גורם חיצוני** - גורם שאינו נובע ממצבו הפנימי הרפואי של המבוטח.
3. **קיום חבלה פיזית** - האירוע גרם נזק למבוטח.
4. **אובדן כושר התפקוד** - כושר התפקוד של המבוטח נפגע כתוצאה מהתאונה. בחינת אובדן הכושר משתנה בהתאם למעמדו של המבוטח – עובד / עובד עצמאי, אינו עובד ואינו עובד עצמאי ועקרת בית, כפי שמפורט בחוזר.

ב. השינויים שחלו בפרשנויות ובנהלים:

1. **הגדרת "גורם חיצוני" לעומת "גורם פנימי"** לעניין דמי תאונה – עד כה, הכרנו כגורם חיצוני, רק במקרים בהם הייתה מעורבות של גורם נוסף, מעבר לגופו של האדם. בית הדין הרחיב את הגדרת הגורם החיצוני, גם במקרים של תקלה פתאומית, בלתי צפויה, שאינה חלק מההתנהלות השגרתית של בני אדם, שהתרחשותה ברורה ואשר הובילה לטראומה פיזית, וקיימת לפי היגיון החיים סבירות גבוהה שנגרמה על ידה כפי שמפורט בחוזר.
2. **בדיקת זכאות לימי מחלה לחברי קיבוץ מתחדש** – מכיוון שלחברי קיבוצים מתחדשים יש מכסת ימי מחלה, השוללים כידוע זכאות לדמי תאונה- בתביעות של חברי קיבוץ מתחדש, יש לקבל אישור מהקיבוץ על מכסת ימי המחלה של החבר.
3. **תשלום דמי תאונה בעד פרק הזמן שהמבוטח נמצא בישראל** - לפי החוק, לא ניתן לאשר תשלום דמי תאונה בעת שהות בחו"ל. במקרה של שהות בחו"ל במהלך תקופת הזכאות לדמי תאונה- יש לשלם עבור יום היציאה ויום הכניסה לארץ.
4. **כפל גמלאות** – מבוטח הזכאי לתשלום עבור תקופת אי כושר, מכל גורם שהוא, לא יהיה זכאי לגמלה. טופס התביעה עודכן בהתאם. במקרה בו מצהיר התובע על הגשת תביעה לגורם נוסף, לא תהיה זכאות לגמלה. במכתב הדחיה יובא לידיעת המבוטח כי אם תביעתו לביטוח הפרטי תידחה, יש להעביר אלינו את מכתב הדחיה. במקרה כזה, יילקח בחשבון מועד הגשת התביעה לראשונה לעניין סעיף 296.

לחזרה לתוכן העניינים

סעיף 150 לחוק מגדיר תאונה כ"אירוע פתאומי, שבו גורם חיצוני מביא לחבלה פיזית וכתוצאה ממנה לאובדן כושר התפקוד". הגדרה זו כוללת ארבעה מרכיבים – אירוע פתאומי, שמעורב בו "גורם חיצוני", שהוביל ל"חבלה פיזית", וכתוצאה מחבלה זו אבד כושר התפקוד.

זכאות תיקבע רק למי שעונה **לכל 4 התנאים** :

• **אירוע פתאומי**

המרכיב היסודי והחיוני לקיומה של "תאונה" הנו "הפתאומיות".

"פתאומי" – הכוונה לאירוע שבא באופן בלתי צפוי **בלתי מכוון** מצד המבוטח ובשל פתאומיותו ותוצאותיו, ניתן לאתר בזמן ובמקום. כלומר ניתן לקבוע **מתי ובאיזה מקום אירע**, אף לאחר חלוף זמן מאז האירוע.

• **גורם חיצוני**

יסוד שני במושג "תאונה" הוא, שהחבלה נגרמה על ידי "**גורם חיצוני**". להבדיל מגורם פנימי הנוצח במצבו האישי, הרפואי של המבוטח. בנושא זה חלה הרחבה של הפרשנות- כפי שמפורט בהמשך.

• **חבלה פיזית**

יסוד נוסף ובלתי נפרד מהמושג "תאונה" כמשמעותה בחוק הוא, שהאירוע גרם לחבלה פיזית. חבלה פיזית פרושה נזק, שינוי פיזיולוגי בגוף, שנגרם על ידי האירוע התאונתי.

• **אובדן כושר התפקוד**

לא די בכך שאירע אירוע פתאומי ובו גורם חיצוני הביא לחבלה פיזית כדי שהאירוע יחשב "תאונה" כמשמעותה בחוק. רק אם בנוסף לקיומם של שלושת היסודות האחרים יתקיים התנאי, שהפגיעה גרמה לאובדן כושר התפקוד, תחשב הפגיעה כ"תאונה במובן של סעיף 150 לחוק.

בתקנה 1 לתקנות בדבר ביטוח נפגעי תאונות נקבעו כללים לעניין אובדן כושר התפקוד לפי סוגי המבוטחים הבאים :

1. **עובד או עובד עצמאי.**

מבוטח שבעת התאונה היה עובד או עובד עצמאי ועקב הפגיעה אינו מסוגל לעבודתו, או לעבודה מתאימה אחרת- יחשב כמי שאבד לו כושר התפקוד.

2. **אינו עובד ואינו עובד עצמאי.**

מבוטח שבעת הפגיעה לא היה בגדר עובד או עובד עצמאי, יחשב כמי שאבד לו כושר התפקוד אם כתוצאה מהפגיעה מאושפז בבית החולים או היה מרותק לביתו.

3. **עקרת בית.**

מבוטחת שבעת הפגיעה הייתה עקרת בית, תחשב כמי שאבד לה כושר התפקוד, אם כתוצאה מהפגיעה אינה מסוגלת לעבודות משק ביתה.

לחזרה לתוכן העניינים

קיומו של "גורם חיצוני" הוא אחד מארבעת התנאים לקביעת זכאות לדמי תאונה. עד כה, הכרנו כגורם חיצוני, רק במקרים בהם הייתה מעורבות של גורם נוסף, מעבר לגופו של האדם.

בית הדין הארצי, בפסק דין שניתן לאחרונה, בחן את הגדרת הגורם החיצוני והרחיב אותה גם למקרים של תקלה פתאומית, בלתי צפויה, שאינה חלק מהתנהלות השגרתית של בני אדם, שהתרחשותה ברורה ואשר הובילה לטראומה פיזית וקיימת לפי היגיון החיים סבירות גבוהה שנגרמה על ידה.

לאור האמור, בשונה מהעבר, משטח ריצה, מגרש כדורגל וכיוצא בזה - נכללים בהגדרת "גורם חיצוני", גם אם במסגרת פעילות זו נתפס שריר (שמהווה לכאורה גורם פנימי) - היות ולא מדובר בהתנהלות שגרתית, ומשטח הפעילות מהווה את הגורם החיצוני הנדרש להגדרת תאונה.

בית הדין סייג את ההרחבה של "גורם חיצוני" (מספרי תיקים של בית הדין הארצי 16-10-4955, 17-07-51680, 17-01-33978):

- לא מדובר על נזק כתוצאה מליקוי פנימי שהיה בגופו של האדם, ולא להתפתחות טבעית שלו - אלא לנזק כתוצאה מאותו אירוע פתאומי או בייקטיבי, שארע בסמיכות זמנים וניתן להצביע עליו.
- לא די בהתנהלות שגרתית (דוגמת הליכה רגילה במישור, או קימה מהמיטה), במהלכה חש המבוטח בכאב, ללא סיבה נראית לעין.
- לא די בתנועה לא טובה לכשעצמה, אלא, בהשלכות הנובעות מגורם חיצוני.
- לא די בהצבעה על דבר מה חיצוני (מיטה, רצפה, מדרגה), עמו בה הנפגע במגע - אלא נדרש קשר סיבתי של גרימת החבלה.

דוגמאות:

עונה להגדרת "תאונה" לפי סעיף 150:

- מבוטח שיצא לריצה בפארק הציבורי ותוך כדי ריצה, סובב את ברך ימין - במקרה זה, קיים גורם חיצוני ברור - משטח הריצה, שגרם לחבלה הפיסית - חבלה בברך ימין, ולא מדובר בהתנהלות שגרתית.
- מבוטח שבטעות פגע עם ידו בעינו וכתוצאה מכך נפגעה ראייתו - קיים גורם חיצוני ברור - היד, שגרמה לחבלה פיסית - פגיעה בעין.
- מבוטח ששיחק כדורגל במגרש - ביצע תנועה לא נכונה כלפי המגרש ומתח שריר - קיים גורם חיצוני ברור - מגרש הכדורגל, שגרם לחבלה פיסית - מתיחת שריר.

לא עונה להגדרת "תאונה" לפי סעיף 150:

- מבוטח שהלך הליכה רגילה בדרכו לסופר, ומתח שריר ברגלו - מדובר בהתנהלות שגרתית, לא היה אירוע פתאומי ולא קיים גורם חיצוני ברור שגרם לחבלה פיסית.
- מבוטח שקם מהמיטה בצורה חדה וסבל מכאבים - אין גורם חיצוני עמו בא במגע ושגרם לחבלה פיסית. תנועה לא טובה לכשעצמה, מבלי שהשלכותיה הן פועל יוצא של גורם חיצוני, אינה עונה על הגדרת התאונה.

לחזרה לתוכן העניינים

סעיף 155 לחוק "כפל גמלאות" קובע כי, "מבוטח הזכאי לתשלום על פי כל חיקוק, למעט פקודת הנזיקין, הסכם קיבוצי כמשמעותו בסעיף 180 או הסדר קיבוצי אחר, תקנון של קופת גמל, חוזה עבודה או תקנון של קרן ביטוח או פנסיה, בעד תקופת אי – כושר לעבודה או לתפקוד מטעמי בריאות, לא היה זכאי לגמלה לפי פרק זה לגבי התקופה שבה הוא זכאי לתשלום כאמור".

יצוין כי, "מבוטח הזכאי על פי כל חיקוק" לעניינו, הוא מי שזכאי לתשלום בין אם קיבל את התשלום בפועל ובין שטרם קיבל.

יובהר כי אם יש למבוטח זכאות לפיצוי מכח חוק, הסכם קיבוצי כמשמעותו בסעיף 180 או הסדר קיבוצי אחר, תקנון של קופת גמל, חוזה עבודה או תקנון של קרן ביטוח או פנסיה, בעד תקופת אי-כושר לעבודה או לתפקוד מטעמי בריאות, אין אפשרות לאשר זכאות בתקופה זו - על פי הוראות החוק המפורשות, תכלית החקיקה והלכת בית הדין הארצי בעניין זה.

לדוגמא: עובד עצמאי שביטח את עצמו בקרן ביטוח או פנסיה וקיימת לו זכאות לתשלום בגין אי כושר לעבודה או לתפקוד בגין התאונה תישלל זכאותו לתשלום דמי תאונה.

קביעת הזכאות מסתמכת על הצהרת התובע כי לא הגיש ואף לא עתיד להגיש תביעה לחברת הביטוח.

אם צוין בטופס התביעה כי הוגשה תביעה, או כי בכוונת המבוטח להגיש תביעה – התביעה תידחה בנימוק שקיימת זכאות מגורם אחר, במידה ויוכיח שלא זכאי (נדחה על ידם) תיבחן זכאותו שנית.

במכתב הדחיה לדמי תאונה, יובא לידיעת המבוטח כי אם תביעתו לביטוח הפרטי תידחה, יש להעביר אלינו את מכתב הדחיה בתוך 12 חודשים מקבלת מכתב הדחיה מהביטוח.

במקרה כזה, יילקח בחשבון מועד הגשת התביעה לראשונה לעניין סעיף 296.

יודגש, כי בדומה לנפגעי תאונות דרכים, כאשר קיימת זכאות למבוטח מכל הגורמים שצוינו לעיל, אין משמעות לסכום הזכאות או לשיעורה. וזאת, אף אם היא נמוכה מהזכאות לדמי תאונה.

טופס התביעה עודכן ונוסף סעיף עם שאלות רלוונטיות המתייחסות לנושא זה (קישור לטופס התביעה).

לחזרה לתוכן העניינים

במסגרת חוק ההסדרים מינואר 2017, תוקן חוק הביטוח הלאומי והסדיר את מעמדם של חברי הקיבוצים המתחדשים תוך יצירת אבחנה בינם לבין חברי הקיבוצים והמושבים השיתופיים לענייני חישוב הבסיס לתשלום דמי ביטוח ובריאות וההכנסה הקובעת לעניין הגמלאות. כפי שפורט בחוזר מינהל הגמלאות מס' 3/2017 מיום 30.08.2017 ([מצורף בזה קישור](#))

דמי מחלה, שוללים הזכאות לתשלום דמי תאונה.

לאור התיקון:

לגבי חברי קיבוץ מסורתי - אין שינוי בבדיקת הזכאות, היות ואלו אינם זכאים לימי מחלה, ולכן לא נדרשת בדיקת מימוש ויתרת ימי מחלה לצורך קביעת זכאות לתשלום.

לגבי חברי קיבוץ מתחדש – נדרש אישור על מימוש ויתרת ימי מחלה לעובד, בדומה לכל עובד שכיר.

תשלום דמי תאונה בעד פרק הזמן שהמבוטח נמצא בישראל

על פי הוראות סעיף 151 (א) לחוק, "מבוטח שאירעה לו תאונה, בין בישראל ובין בחוץ לארץ, יהיה זכאי לדמי תאונה בעד פרק הזמן שבו הוא נמצא בישראל ואבד לו כושר התפקוד, אם לא עסק למעשה בעבודה כלשהי".

לאור הסעיף האמור, לא ניתן לשלם דמי תאונה למי ששוהה בחוץ לארץ בתקופת זכאותו לתשלום דמי תאונה.

בהתאם להחלטת מינהל הגמלאות, ייחשבו יום היציאה מהארץ ויום החזרה לארץ כימי שהות בארץ.

לדוגמא:

- מבוטח נפגע בתאונה אישית ביום 01.01.2019.
- זכאותו הכוללת לתשלום דמי תאונה מיום 02.01.2019 ועד 28.02.2019.
- בתקופה מיום 01.02.2019 ועד 15.02.2019 שהה בחוץ לארץ.
- זכאותו לתשלום דמי תאונה תהיה מיום 02.01.2019 ועד 01.02.2019 (כולל יום היציאה מהארץ).
- הזכאות מיום 02.02.2019 ועד ליום 14.02.2019 תישלל בהתאם להוראות סעיף 151 (ב) לחוק – שהייה בחוץ לארץ.
- נאשר המשך תשלום דמי תאונה מיום 15.02.2019 (יום החזרה לארץ) ועד 28.02.2019.

לתשומת לב, המערכת מתריעה בעת הזנת תקופת התשלום על שהייתו של המבוטח בחוץ לארץ כולל יום היציאה והחזרה, אך יש לשים לב ולשלם את יום היציאה והחזרה לארץ בהתאם לאמור לעיל.

[לחזרה לתוכן העניינים](#)

המוסד לביטוח לאומי - מנהל הגמלאות
אגף נפגעי עבודה

רשימת תפוצה

- מנהלי סניפים
- מנהלי סניפי משנה
- מנהלי תחום גמלאות
- סגני מנהלי תחום גמלאות
- מנהלי מחלקות נפגעי עבודה ופקידי תביעות נפגעי עבודה

לחזרה לתוכן העניינים